

## LIJNBANEN IN 's-HERTOGENBOSCH.

---

Een touwslager, lijndraaier of zeeldraaier is een ambachtsman die garens tot touw verwerkt.

Sinds het einde van de 19<sup>e</sup> eeuw is dit beroep vrijwel uitgestorven.

### DE LIJNBAAN.

De touwslager deed zijn werk in de open lucht op de touwslagerij of lijnbaan.

Het bestond uit een 300 meter, smalle strook grond waarboven enkele, door een spinner aangeleverde garenstrengen, werden uitgehangen.

Aan èèn van de uiteindes van de lijnbaan werden de garens aan een wiel bevestigd.

Het wiel werd vervolgens, meestal door kinderen, rondgedraaid zodat door torsie een touw ontstond.

Met enkele van zulke touwen kon vervolgens het proces worden herhaald, zodat het mogelijk was om verschillende touwdiktes te produceren.

Touw werd volop gebruikt voor de tuigage van zeilschepen.

Touwslagerijen kwam men dan ook vooral tegen in de havensteden.

Veel van deze steden hebben nog steeds straten waarvan de naam aan deze voormalige functie herinnert.

b.v. de Lijnbaan in Rotterdam.

Lijnbaansgracht in Amsterdam.

Reeperbahn in Hamburg.

Hennep en vlas vormen de voornaamste grondstoffen voor de touwslagerijen.

In de archieven van de stad 's-Hertogenbosch komen we vergunningen tegen van de Militaire Overheid tot het oprichten van touwslagerijen.

Een aantal van deze lijnbanen hebben we hier nader beschreven

### Jaar 1825.

Vergunning verleend aan F. Smulders voor een lijnbaan tussen de Kasterensmolen en de Hofstad.

Jaar 1851.

Vergunning verleend voor een lijnbaan achter de voormalige scheepswerf en de Kasterensmolen.

Jaar 1852.

Vergunning verleend voor een lijnbaan tussen de Kasterensmolen en de Hofstad, ( niet doorgaan )

Jaar 1852.

Vergunning verleend voor een lijnbaan tussen Bastion Baselaar en de Kruittoren.

Jaar 1860.

Vergunning verleend om de lijnbaan tussen Bastion Baselaar en de Kruittoren te mogen verbreden.

Jaar 1863.

Akte waarbij W. Jacobs, touwslager, zich garant stelt voor de nakoming van de voorwaarden verbonden aan de vergunning verleend door de Eerstaanwezend Ingenieur der Genie om een strook Rijksgrond langs de Walgang tussen het Bastion Muntel en de Hofstad te mogen gebruiken voor zijn lijnbaan.  
Goedgekeurd met de beschikking van de Minister van Oorlog.

Jaar 1873.

Vergunning verleend aan G.M. den Teuling te Zalt--Bommel voor een lijnbaan tussen Kruittoren no: 1 en de manege.

Er hebben in deze periode ook vergunningen bestaan voor Bastion Muntel.

Volgens geraadpleegde inventarissen waren deze ( reeds ) vervallen.